

Feminam fortassis Ethnicam, certe non Martyrem, lapis ille indicabat. Quare delata res Romam fuit, ac deinde marmor amotum, & Corpus falsò creditæ Martyris e Templo exturbatum. Alterum quoque ætatis nostræ, atque Benedictini Ordinis ornamentum, Johannes Mabillonius Vir Cl. in suo Itinerario Italico, non immeritò dubitavit, essent-ne tolerandi in albo Sanctorum, an inde expungendi *Catervius & Severina* Conjuges, apud Tolentinates magno in honore habiti, quum ad eorum Sanctitatem stabiliendam marmor, quo unice ea opinio niti videtur, nihil momenti adferret. Inscriptionem iis positam ac diligenter descriptam habes apud Fabretum Cap. X. Inscription. pag. 740. Certe nemo inde *Catervii* Martyrium exculpat. Verùm nulla mihi in hoc genere gravior & fecundior hallucinatio usquam occurrit, quàm quæ in Libro Hispanico de Sanctis Sardinie legitur, Calari typis edito, Anno MDCXXXV. Auctor *Dionysius Bonfantus*, Theologiæ & Juris utriusque Doctor. Titulus Libri: *Triumpho de los Sanctos del Reyno de Cerdeña*. Improbò labore Scriptor ille collegit, quotquot potuit, antiquissimas Inscriptiones Christianorum, in Sardinia adhuc marmore inscriptas, & ubicumque reperit (in quampilurimis autem reperit) duas hæc literas B. M. tot inde bonus homo, suorum Civium interpretationem sequutus, *Martyres* & Sanctos efformavit. Initar omnium sit unum exemplum.

✠ HIC IACET B. M. LVCIANVS
QVI VIXIT ANNIS PL. M. LXX. QVI
EVIT IN PACE POSITVS V.
KAL. IVNII

Ita hæc ille explicat. *Hic jacet Beatus Martyr Lucianus, qui vixit annis plus minus septuaginta: quievit in pace postus V. Kalendas Junii*. Tam commodà ratione non unum Sanctum Martyrem, sed supra trecentos (numerare enim omnes me piguit) Bonfantus noster ingenio suo, aut suorum Civium, procudit, quum tamen literæ illæ B. M. nihil aliud significent, quàm *Bonæ Memorix*, uti alia apud ipsum exempla evincunt; aut *Bene Merens*, vel *Bene Meritus*, seu *Bene Moriens*, ut apud Aringhium in Roma Subterranea, & apud Fabretum in Sylloge antiquar. Inscription. & apud allos sæpe occurrit. Verba illa *quievit in pace* heic, ut & alibi unice *Christianum* vitæ sanctum, non verò Martyrem aut Sanctum exhibent. Præterea literæ illæ B. M. tam Ethnicis, quàm Christianis conveniunt. Quamquam quid culpo Scriptorem hunc unum? Non hæc ille primus venditavit. Narrat enim, tot Corpora Sanctorum, si Superis placet, eorumque Inscriptiones, reperta ac effossa fuisse ab Anno circiter MDCXV. usque ad MDCXXVI. & Archiepiscopi, aliorumque Sardorum opinionem præcessisse, putantium atque asseverantium, illic agi de Sanctis Martyribus. Expurgatus fuit Bonfanti Liber, quem teneo, juxta Indicem Hispanum Anni MDCXL. & decretum sanctæ Inquisitionis generalis Anni MCXLI. ut ibi scripta notula testatur. Quàm vellem, Censores ii tantam potius confictorum Martyrum copiam delevisent, hoc est Librum totum unâ literâ purgassent! Si plura hæc de re cupis, vide Papebrochii supra laudati Com-
Tom. V.

A mentarium de Sancto Lucifero Episcopo Calaritano Tom. V. Act. Sanctor. Maji. Qui etiam testatur, ejusmodi Sardorum Martyrum inventionem ad Romanos Censores fuisse delatam. Quid verò fuerit ab iis pronuntiatum, nusquam legi. Sed quod mirari pergas, Italiam quoque tot Sacrorum pignorum in Sardinia exhumatorum fama adeo implevit, ut Placentini Cives thesauri tanti partem enixis precibus sibi procurarint. Et voti quidem compotes facti sunt eximiâ Sardorum liberalitate, a quibus non unum, sed *Viginti* ex iis Corporibus, judicio tam præcipiti sanctificatis, impetrarunt. Rem narrat, & præ exultatione præne extra se exsilit Petrus Maria Campius, viz alioqui de Ecclesiastica Historia Placentina bene meritus Tom. I. Lib. 6. ad Annum DCCXXV. Ibi post narratam Corporis Sancti Augustini translationem Ticinum, suos Cives non minus fortunatos appellat, non solum quod digitum indicem Sancti Doctoris & ipsi fuerint consequuti; sed etiam *nell'impetrare a' giorni nostri, per singolare dono del Cielo, dalla medesima Città di Cagliari, e dallo stesso luogo della Basilica di San Saturnino, non un sol Corpo Santo, ma sino al numero di Venti; e tutti, fuorchè uno, gloriosissimi Martiri di Christo, venuti di là per nostra buona ventura quasi in un medesimo tempo a proteggere ancor' essi questa Città. Cioè tre di essi nell' Anno 1643. cinque altri nel 1646. e altri dodici nel Luglio, e nel Dicembre del 1647* Neque hæc tantum Corpora Placentini a Sardis impetrarunt, sed etiam Nonaginta alias insignes Reliquias di varj altri Sancti, tutti parimente invittissimi Martiri del Signore. Singulorum nomina recenset Campius. Tum addit: *Ma dee quì avvertire il divoto Lettore, non essere alcuno de' prenominati Santi o Sante, i medesimi o le medesime, che con gli stessi nomi si celebrano da Santa Chiesa ne' Calendarj e Martirologi suoi; ma differentissimi totalmente* &c. At bone Campi, hoc unum suspensionem erroris adferre tibi potuit ac debuit. Neque enim antiqui tantam Martyrum segetem ignorassent, si vera fuisset, quum Ecclesiæ invicem altera alteri suorum certamina, beatamque mortem significarent, eorumque Acta literis consignare tolerent. Sed prope est, ut dicam: nos non fecus atque in aliis bene multis rebus, quæ nobis placent, ultro cæcutire volumus, atque irascimur, si quis in animum inducat, morbum tam gratum nobis eripere. Profecto qui barbaricorum temporum scrinia intime excutit, non pauca offendit, quæ aut risum, aut commiserationem excitant, ob malitiam, sed longe sæpius ob ignorantiam hominum temporis illius, sero sane depullam. Suppeditavit mihi amicus vir Joseph Scalabrinius, publicus sacrarum Literarum Professor Ferrariæ supplicem libellum, quem Præsides Hospitalis Domus Dei Ferrariensis obtulerunt Borsio Atestino Duci Mutinæ, Domino Ferrariæ die 7. Decembris Anno Chr. 1459. petentes: *Quod sibi concederetur facultas & arbitrium erigendi unum Oratorium, sive Altare sub nomine & vocabulo Sancti Bonis (fort. Bovis) sive Bubonis de Antona in ipsorum habitantis* &c. Cum hæc quod liceat ipsis sub dicto nomine & vocabulo quaesturare, & elemosinas petere ubique locorum præfati Domini nostri &c. Norunt eruditi, inter Romanenses Fabulas non postremam esse famam Militis, cui nomen *Buovo d'Antona*. Si de eo sermo fuit apud Ferrarienses, Lectoribus ea de re judicium dimit-